

Redaktör: Petter Olofsson debatt@di.se Telefon 08-573 650 98

Det finns knappt någon kunskap om hur effekten av en ideell verksamhet ska utvärderas, trots att den ideella sektorn omsatte 13 miljarder kronor förra året. Därför kan missuppfattningar leva vidare, skriver **Camilla Backström** och **Mikael Ahlström**, Charity Rating.

Den ideella sektorn måste lära sig att mäta resultaten

När den ideella sektorn nagelfars hamnar fokus oftast på organisationernas kostnader, där de med lägst kostnadsmassa prisas högst. Men tänk om det är så att en välgörande organisation som har mycket låga kostnader skapar betydligt mindre värde än en organisation som har mycket höga kostnader för sin drift?

För ett tag sedan publicerades en studie framtagen av konsultbolaget Connecta i samarbete med FRII, Frivilligorganisationernas insamlingsråd, med fokus på de största ideella organisationerna i Sverige. Studien bekräftar frågor som debatteras internationellt om att ideella organisationer är duktiga på att redovisa sina kostnader, på att tala för sin sak, på att beskriva problemområdet och vilka aktiviteter de gör för att lösa problemet.

Däremot finns det stora brister när det gäller att mäta och kommunicera resultatet av verksamheten. Det hör mer till undantag än regel att givaren får information om effekten av de samlade aktiviteterna. "Skapar organisationen värde och kan dess värdeskapande jämföras med andra organisa-

Camilla Backström,
vd,
Charity Rating

Mikael Ahlström

styrelse-
ordförande,
Charity Rating,
grundare,
Procuritas

tioners?", är en fråga som aldrig ställs och därmed aldrig heller besvaras. Bristen på rapportering håller inte bara externa intressenter, som givare och skattebetalare, i okunnighet utan även dem som arbetar i organisationerna.

Av de organisationer som var tillfrågade uttryckte tre av fyra att de har svårigheter att redovisa ett tydligt resultat eller effekt av sin verksamhet, och 67 procent uttryckte att de inte vet hur effektiva deras egna projekt är. Dessa förvånande och skrämmande resultat visar att majoriteten av organisationerna inte vet vilket värde deras egna aktiviteter skapar och därmed inte heller kan förstå utfallet av givarnas donationer.

Det ligger nära till hands att dra en parallell till näringslivet där företagsledningarna har en skyldighet att tillhandahålla en viss nivå av transparens och rapportering till sina intressenter – anställda, långivare, aktieägare, kunder och leverantörer. Rapporteringen innehåller information om bolagets mål, resultat samt kapitalallokering. Allt för att skapa underlag för bolaget och dess intressenter att kunna utvärdera driften och optimera resurser i form av personal och kapital

ministration och insamlingskostnader där enbart 40 procent går till ändamålet, men som ser till att ta fram 18 000 vaccinationer som verkar i fyra år.

Det är stora utmaningar som de ideella organisationerna står inför. Problemen runt resultat, effektivitet samt jämförbara nyckeltal är frågor som debatteras i Storbritannien, USA och flera andra länder. För att underlätta arbetet och hämta kompetens bör FRII identifiera sina intressenter och bjuda in dem till att aktivt delta i processen och på så sätt skapa effektiva lösningar.

Vår bedömning är att om de ideella organisationerna lyckas presentera en tydlig handlingsplan för hur utmaningarna i studien ska hanteras, bidrar det till ökad effektivitet, samt att värdefulla verktyg kan skapas för att bättre förstå den totala effekten av verksamheternas aktiviteter. Detta kommer i sin tur att öka förtroendet och därmed viljan att ge, bland allmänhet, företag, stiftelser och offentlig sektor.

Kombinationen av ökade medel, bättre effektivitet och tydligare styrning skapar ett större värde för hela sektorn.

Di DAGENS CITAT

"Det är inte den slags diskussion som jag vill ägna mig åt mina sista år i arbetslivet."

Bengt Westerberg i en intervju på Röda Korsets intranät, enligt TT. Apropå att han i går meddelade att han inte ställer upp för omval som ordförande.

"Punkt 14: Förordning om ändring i förordningen (2010:267) om ändring i förordningen (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter."

Från gårdagens regeringssammanträde. Där fick miljöminister **Andreas Carlgren** hålla tungan rätt i mun.

Di BREV

Ett arbete handlar om mer än en lön

I dag är etableringsåldern, alltså att 75 procent av en årskull är i reguljärt arbete, 28 år. De yngre lever ett mer flexibelt liv allt längre upp i åren.

De studerar, reser och jobbar om vartannat, dessutom blir de föräldrar allt senare.

Ett sätt att möta den höga ungdomsarbetslösheten är att höja gränsen för minimilöner från dagens 20 år till 25 år. Det skulle ge de unga större möjligheter att kom-

ma in på arbetsmarknaden och etablera sig, i stället för att som nu stängas ute. När 25 procent av de unga är arbetslösa har vi inte råd att hänvisa till traditioner som hade bäring för 30 år sedan.

Om det inte hade varit för dyrt att anställa unga hade fler haft jobb. Hur många unga måste bli arbetslösa för att regeringen ska förstå det?

JOHAN TALENTI
vd, Silentium

Kommunkonkurrens är bra

Från 1 januari 2010 skärptes reglerna för offentlig säljverksamhet. Syftet, att bland annat förhindra att kommunala bolag konkurrerar ut privata alternativ, är i grunden en god tanke.

Men att inkludera en så kritisk samhällsfunktion som energiförsörjning hotar stabiliteten i det svenska energisystemet och utvecklingen mot ett hållbart energitnytjande.

Jag håller med regeringen om att kommunerna ska ägna sig åt kärnan i välfärden. Välfärd kan dock definieras på olika sätt. Att människor i Sverige kan garanteras ett tryggt och stabilt energisystem är i mina ögon i allra högsta grad en del av kärnan i vår välfärd.

Jag håller därför inte med om att all offentlig sektor bör fråntas rätten att bedriva kommersiell verksamhet. Värdet för samhälle, företag och medborgare måste sättas i första rummet, inte ideologiska principer.

I dag finns endast ett fåtal privatägda energibolag i Sverige. Är dessa mer effektiva än sina kommunala gelikar? Bidrar de till större kundnytta som gynnar företags- och klimatutveckling? Är ett privat alternativ verkligen bättre?

I mina ögon finns inget självändamål i att privatisera den svenska energimarknaden. Energifrågan är så fundamentalt viktig att samhället måste ges möjlighet att på något sätt ha inflytande över produktionstillgångar,

"I dag finns endast ett fåtal privatägda energibolag i Sverige. Är dessa mer effektiva än sina kommunala gelikar?"

tjänster och infrastruktur. Regelverket missar också målet när utlandsägda kommunala energibolag räknas som privata bolag i Sverige. För dem gäller inte svensk kommunallag.

Ska inskränkningarna endast gälla svensk offentlig verksamhet på en alltmer integrerad europeisk energimarknad? Regeringen borde i stället säkerställa att svenska energibolag kan konkurrera på lika villkor. Negativ särbehandling rimmar illa med god näringspolitik.

De kommunala energibolagens begränsade möjligheter att fritt konkurrera står också i stark kontrast till att staten själv indirekt är en stor aktör på energimarknaden genom dotterbolaget Vattenfall.

Lika villkor för statliga och kommunala företag är ett rimligt hygienkrav. Det är dags att svenska politiker tar en ordentlig funderare på hur de vill att svensk energimarknad ska fungera i framtiden.

Ska den förvandlas till en svårhanterlig vinstmaskin endast för privata intressen, eller får kommunalt ägda energiföretag möjlighet att bli ett fundament för företags-, klimat- och samhällsutveckling?

Gunnar Eikeland
vd, Skellefteå Kraft